

EUs utvikling

Aktuelle perspektiver på energiunionen, euroen, EU-hæren, klima og brexit

«Mitt mål er et Europas forente stater – formet etter føderalstater som Sveits, Tyskland og USA.»

Ursula von der Leyen

Ny president for EU-kommisjonen

Gjengitt i Politico.eu 4. juli 2019

«EU er et liberalt imperium i ferd med å kollapse... Den autoritære liberalismen bruker en sterk stat til å beskytte frimarkedsøkonomien fra det politiske demokratiets farer.»

Wolfgang Streeck

Sosiolog, emeritus-direktør ved Max-Planck-Institut für Gesellschaftsforschung

Le Monde diplomatique mai 2019

Nei til EUs skriftserie Vett nr. 3 2019

Redaktør: Morten Harper

Grafisk utforming: Eivind Formoe

Forsidetegning: Jørgen Bitsch

Baksidfoto: Agriculture Atlas, Guy Bell / Alamy Live News
og Tysklands forsvarsdepartement

Trykkansvarlig: Porteføljeforvaltning Norge AS

ISSN: 1504-5374

ISSN elektronisk utgave: 1891-4837

Opplag: 5000

Les tidligere Vett-utgaver og bestill abonnement på www.neitileu.no

www.neitileu.no

Innhold

<i>Morten Harper</i> Situasjonen for unionen	4
<i>Ditte Marie Gyldenberg</i> EUs skandalerammede utenriksminister	8
<i>Rachel Tansey og Kenneth Haar</i> Euroens vinnere og tapere	16
Ungdomsledigheten preger eurosonen	18
<i>Arne Byrkjeflot</i> Energiunionen: EU tar gradvis kontroll over også norsk vannkraft	22
Klima er ikke nok prioritert i EUs femårsplan	30
EU betaler miljøødeleggende landbruk	32
<i>Jan R. Steinholt</i> EU gjør seg kampklar med Norge som rekrutt	34
<i>Morten Harper</i> Britenes farvel til EU	42
<i>Katie French</i> Hvorfor jeg vil forlate EU	46

Situasjonen for unionen

EU-kommisjonens nye president vil ha et Europas forente stater. EU-parlamentet er mer splittet enn noensinne. Og halvparten av EUs borgere mener unionen utvikler seg i feil retning.

Av Morten Harper
Utredningsleder i Nei til EU

De fleste vedtak i EU gjøres med flertall, men på noen særlig følsomme områder er det krav om enstemmighet slik at hvert land har vetorett. På løpende bånd har EU-kommisjonen foreslått å fjerne krav om enstemmighet innenfor utenriks, skattelegging, energi og arbeidsliv. De fire forslagene går rett inn i kjernen av striden om EU som en stadig mer overnasjonal union, som også farget sommerens EU-parlamentsvalg. En undersøkelse gjort før valget, på oppdrag av EU-parlamentet selv, viser at 50 prosent av EUs borgere mener EU utvikler seg i feil retning, bare 28 prosent sier de støtter dagens kurs.

Høyre-sentrumsgruppen EPP og sosialdemokratiske S&D har tradisjonelt utgjort en storkoalisjon i EU-parlamentet. I perioden som nå er over har de stått sammen om tre firedeler av lovene parlamentet har vedtatt. Til sammen mistet de 65 plasser i valget, og dermed også flertallet. De mest EU-kritiske grupperingene har heller ikke noe flertall med sine rundt 200 representanter.

Motsetninger i EU-parlamentet

I mange saker vil trolig vil høyregruppen og sosialdemokratene danne en ny flertallskonstellasjon med liberaldemokratene ALDE, inkludert Macrons En Marche, og De grønne. Flere interesser settes i spill, men målet om videre integrasjon vil ligge fast. Med EU-føderalisten Guy Verhofstadt, ALDEs leder, i vippeposisjon kan selv de mest vidtgående forslag fra EU-kommisjonen møte velvilje.

Reisesirkus: Mye er usikkert om EUs utvikling, men det som er sikkert, er at EU-parlamentets pengesløsende og miljøfiendtlige reisesirkus mellom Brussel og Strasbourg vil fortsette. (Foto: Morten Harper.)

Vi får en paradoksal situasjon der EU-parlamentet er stemplingsstasjon for en stadig tettere union, selv om store og voksende velgergrupper har vist sin misnøye med EUs utvikling. Den slags er gjerne oppskriften på mer ekstreme motsetninger og uro.

EU-traktatene rammer inn politikken

Det er samtidig grunn til å sette spørsmålsteget ved et bilde av EU-parlamentet som en åpen arena for politisk interessekamp. EUs traktater setter markante rammer for unionens politikk. Det indre marked og de fire friheter har forrang. EU-parlamentet har for eksempel tidligere vedtatt en såkalt sosial protokoll, men den er sterkt begrenset av den frie flyten av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft som er overordnet. Traktatene setter også rammer i den økonomiske politikken, på justis og forsvar og en rekke andre områder. Dette er noe EU-parlamentet uavhengig av flertallskonstellasjoner ikke kan endre på.

Hvor lite EU-parlamentsvalget kan bety når det kommer til stykket, har vi sett i tautrekkingen om ny kommisjonspresident, den mektigste posisjonen i EU-systemet. Sosialdemokratens Frans Timmermans og høyre-sentrums Manfred Weber fremstilte seg selv i valget som toppkandidatene til å bli EU-kommisjonens president. EU-landene har vært uenige både om hvem og hvordan kommisjonspresidenten skal utpekes. Til slutt ble det ingen av de to erklærte kandidatene, men i stedet Tysklands forsvarsminister Ursula von der Leyen.

Hvem valgte Ursula von der Leyen?

«Flere hundre millioner europeiske velgere har blitt ført bak lyset av en svart/hvitt-fortelling om at politikken i EU dreier seg om en politisk kamp mellom liberalere og populistiske.»

Serge Halimi, redaksjonssjef

Le Monde diplomatique september 2019

Et mer overnasjonalt EU

Ursula von der Leyen har markert seg som en tilhenger av et mer overnasjonalt EU, og vil i så måte i stor grad videreføre ambisjonene fra forgjengeren Jean-Claude Juncker. Kort tid etter statsledernes utpeking av henne som ny president, ble særlig dette sitatet en snakkis: «Mitt mål er et Europas forente stater – formet etter føderalstater som Sveits, Tyskland og USA.»¹

Det er grunn til å forvente at den nye EU-kommisjonen vil arbeide videre med målet om en «fullt utviklet» europeisk forsvarsunion innen 2025 (se side 34-41). Et annet hovedsatsingsområde for EU er energiunionen, med oppfølgingen av et indre energimarked og energi som EUs femte frihet (se side 22-29).

Arbeidsledighet og sosial dumping

Innen 2025 ønsker EU også å fullføre pengeunionen, som kan bety at alle EU-land skal innføre euroen og at det etableres overnasjonalt finansdepartement. Fullføringen av bankunionen og kapitalmarkedsunionen er også en prioritert sak, med EUs sentralbank i Frankfurt som den helt sentrale instansen. Tiltakene er omfattende og omstridt, og flere av dem vil kreve traktatendringer. Det er lite som tyder på at en så kraftig økonomisk integrasjon er etterspurt i befolkningen, og den er heller ikke noe som alle medlemslandene støtter.

EU etablerer et nytt byrå for arbeidsliv, med vekt på å håndtere konflikter omkring de rundt 16 millioner europeerne som arbeider i andre EU-land, samt de 2 millionene som daglig

pendler over landegrensene. Initiativet viser en erkjennelse av problemene med fattigdom, arbeidsledighet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i EU, men ser ikke dette i sammenheng med EUs egen politikk, såkalt fri bevegelse av arbeidskraft og de dramatiske budsjettkuttene en del euro-land er pålagt.

Reisesirkuset fortsetter

Da EU-kommisjonen tidligere i år presenterte forslaget om å fjerne vetoretten på energiområdet, kalte avtroppende energikommissær Miguel Arias Cañete kravet om enstemmighet for «fullstendig utdatert»². Kommisjonen vil at EU kan vedta også energiskatter med kvalifisert flertall, slik de fleste vedtak i rådet gjøres. På utenriksområdet vil kommisjonen fjerne vetoretten på blant annet innføring av sanksjoner og iverksettelse av sivile sikkerhets- og forsvarsoppdrag. Kommisjonen ønsker videre at EU uten enstemmighet kan vedta resolusjoner om arbeidsvilkår som gjelder på nasjonalt nivå, ikke kun for utstasjonerte og grensarbeidere. Motivet er «konvergens» mellom de nasjonale ordningene i sosialpolitikken.

Avviklingen av vetoretten skal gjøres uten traktatendring. Ifølge Lisboatraktaten kan nemlig endringer i beslutningsmåten vedtas med enstemmighet blant statslederne samt godkjenning fra de nasjonale parlamentene og EU-parlamentet (de såkalte passerellebestemmelsene). Det er mulig disse forslagene kan navigeres gjennom et splittet EU-parlament. Det er større sjanse for at noen av forslag vil havare i ministerrådet, der alle medlemslandene må stemme ja for å si fra seg restene av vetoret.

Det som i alle fall er sikkert, er at EU-parlamentets pengeløsende og miljøfiendtlige reisesirkus mellom Brussel og Strasbourg vil fortsette, på tross av inntoget av nye grønne representanter i EU-parlamentet.

Noter

- 1 Gjengitt i Politico.eu 4. juli 2019, opprinnelig uttalt til Der Spiegel i 2011.
- 2 Forbes 09.04.19.

EUs skandalerammede utenriksminister

EUs nye utenriksminister Josep Borrell, som har en stor porsjon skandaler bak seg, ønsker et enda tettere EU-samarbeid. Han er kjent for å spre propaganda og for sin uberegnelige oppførsel som spansk minister.

Av Ditte Marie Gyldenberg

Tidligere rådgiver for Folkebevægelsen mod EU i EU-parlamentet

Artikkelen er opprinnelig publisert på www.folkebevaegelsen.dk

Josep Borrell er mangeårig medlem av det spanske sosialdemokratiske Partido Socialista Obrero Español (PSOE), og er en av dem som har hjulpet den nåværende statsminister Pedro Sanchez med å ta føringen i partiet. Borrells kone har siden 2017 vært leder for PSOE.

Han ble i 1998 valgt som leder av PSOE, men ble året etter tvunget til å fratre, kort før valget i 2000. Den offisielle årsaken handlet om en svindelsak som involverte to av de embetsmenn som Borrell hadde ansatt i finansdepartementet. Selv om Borrell ikke selv var involvert, fratrådte han lederposten i PSOE i et forsøk på å unngå å sette partiet i dårlig lys. Der var imidlertid medlemmer av PSOE som ikke ønsket en katalansk statsminister, og det er derfor mistanke om at han ble presset til å gå av.

«Minister mot Catalonia»

På tross av at han er katalansk, er Borrell kraftig anti-katalansk og imot katalansk selvstendighet. Han var en sterk motstander av den katalanske folkeavstemningen i 2017. I løpet av denne perioden holdt han taler ved arrangementer mot uavhengighet, som var arrangert av den høyrenasjonale organisasjonen Catalan Civil Society, som har atskillige ny-francoistiske og ny-fascistiske bånd. Han krevde at avstemningen skulle få konsekvenser for uavhengighetstilhengerne.

I desember 2017, etter folkeavstemningen og midt i det

Mer integrasjon: Spanias utenriksminister Josep Borrell blir EUs nye «høyrepresentant» for utenriks og sikkerhet når den nye EU-kommisjonen er på plass i høst. (Foto: Brexitcentral.)

katalanske valg, uttalte han at Catalonia «er et sykt land», og at «det skal desinfiseres, før såret leges». Antydningen var at den pro-katalanske bevegelsen var en «sykdom», som skulle «rensnes». Samme språk brukte for øvrig Francos tilhengere mot det republikanske Spania under den spanske borgerkrigen.

En av de viktigste grunnene til at han ble utnevnt som utenriksminister, var for å kunne bruke sine forbindelser i Europa til å bekjempe den katalanske uavhengighetsbevegelsen i hele EU. På mange måter er han like mye «minister mot Catalonia», som han er utenriksminister. Borrell har brukt mye tid på å legge press på andre EU-regjeringer for ikke å møte eller støtte pro-katalanske talspersoner eller bevegelser. Han har også viet tiden til å spre åpenlyse forvrengninger om den katalanske folkeavstemningen, og på å forsøke å få ambassadører og dommere i andre EU-land til å ta avstand fra pro-katalanske tendenser.

I denne sammenhengen representerte han også kontinuitet med den forrige spanske regjeringen. Da han overtok posten som utenriksminister, ble alle medlemmer av den avtroppende høyrefløyregjeringen, med Rajoy i spissen, tildelt ambassadeposisjoner. Noen av dem nøkkelposter som den spanske ambassaden i Belgia.

Benekter politiske fanger

Overraskende benekter Borrell at det finnes politiske fanger i

Catalonia. Han har hevdet at mange av skadene på velgerne som følge av politivold under folkeavstemningen var «fake news», at folkeavstemningen i seg selv var preget av «russisk innblanding», og at noen av videoene faktisk ble filmet i Pinochets Chile.

I mars stormet han ut fra et intervju med en tysk TV-stasjon, etter at han ble utspurt om behandlingen av pro-katalanske ledere og Spanias domstoler.

Spekulasjoner om demens

Der har vært flere spekulasjoner om Borrell har demens i forbindelse med at han mange ganger har oppført seg merkelig og uberegnelig som minister. Faktisk er han kjent for å komme med åpenlys propaganda, bilulykke-intervjuer, merkelige uttalelser, upassende utbrudd og metaforer uten sammenheng. Det er ofte uklart hva han prøver å si.

For eksempel sa han i november i fjor at USA hadde oppnådd uavhengighet «praktisk talt uten omkostninger. Alt det de gjorde, var å drepe fire indianere, men bort sett fra det, gikk det svært enkelt for seg.»

Tidligere i år avviste han en anmodning fra den mexicanske presidenten om en unnskyldning fra Spania i forbindelse med det spanske imperiets erobring av Mexico, etterfulgt av en offisiell og historisk forsoning mellom Spania og Mexico (i år er det 500 år siden erobreren Cortez landet i Mexico). Borrell sammenlignet dette med at Frankrike skulle be Italia om å unnskyldte seg for Julius Cæsars erobring av Gallia.

Våpenhandel til Saudi-Arabia

I februar i år sammenlignet han det å akseptere de 21 krav fra den katalanske presidenten Torra om omfattede politisk dialog for å løse situasjonen, med å «spise ukokte barn til frokost».

I november 2018 beskyldte han et katalansk medlem av den spanske kongressen for å ha spyttet på ham. Det ble ikke funnet noen bevis som støttet Borrells beskyldninger. Heller ikke fra hans egne partikolleger, som satt bare noen få meter unna.

Da han ble bedt om å kommentere David Camerons tilatelse til en folkeavstemning om skotsk uavhengighet og om

brexit, svarte Borrell med å spørre om Cameron «ikke bare gjemmer seg i en eller annen London-kloakk akkurat nå?»

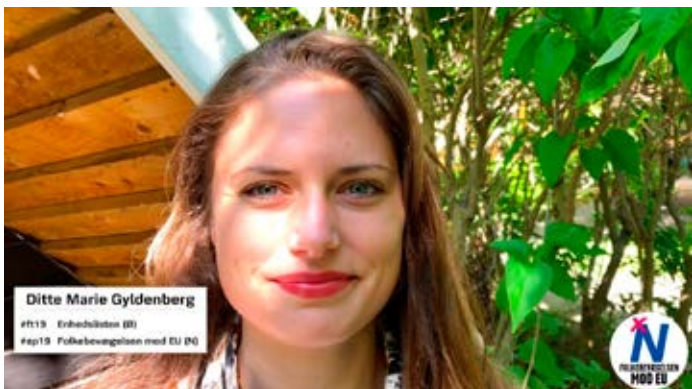
Han forsvarte salg av 400 laserstyrte missiler fra Spania til Saudi-Arabia, som nesten helt sikkert ville bli brukt i den katastrofale krigen i Jemen, ved å hevde at missilene er svært nøyaktige og derfor «ikke forårsaker noen skade på sikkerheten». Dette kom etter at Saudi-Arabia truet med å annullere andre kontrakter med Spania, herunder en avtale på 1,8 milliarder euro for å kjøpe fem krigsskip.

Noen mener derimot at hans merkelige oppførsel kun er en nøye valgt strategi.

Et tettere EU-samarbeid

Hans nye utnevnelse i EU gjenspeiler den retningen som han ønsker at EU skal bevege seg i. Det er Spanias ambisjon – med Borrells ord – å danne «en trekant» med Tyskland og Frankrike som drivkraft for ytterligere og bedre EU-integrasjon. Han mener at Storbritannia alltid har vært en bremsekloss mot et tettere EU, og gleder seg til at britene forlater EU.

Som EUs utenriksminister vil han stå overfor en utfordring i spørsmålet om Kosovo, ettersom Spania er ett av kun fem EU-land som ikke anerkjenner Kosovo som et uavhengig land. I likhet med Catalonia reiser dette spørsmål om hans evne til å bli betraktet som en nøytral megler.

Dansk EU-kritikk: Artikkelforfatteren Ditte Marie Gyldenberg.
(Foto: Folkebevægelsen mod EU.)

Über innflytelsesrik?

Hvordan delingsøkonomiens lobbyister undergraver sosiale ordninger og arbeidstageres rettigheter.

Av Rachel Tansey og Kenneth Haar

Teksten er et utdrag fra rapporten *Über influential?*

Utgitt i september 2019 av Corporate Europe Observatory og AK Europa

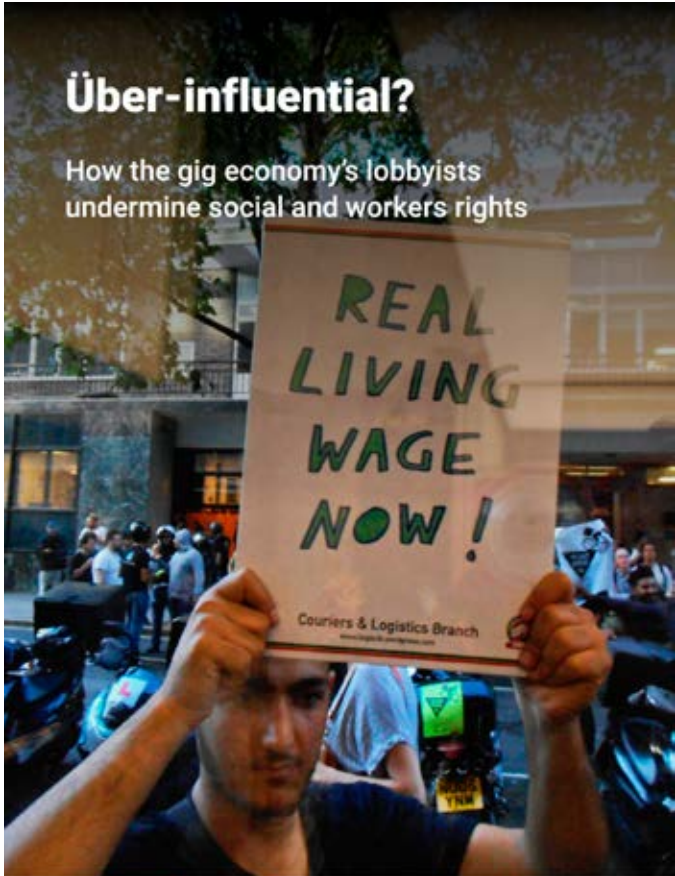
Delings- eller plattformøkonomien, som refererer til onlineselskaper som Uber, Airbnb, Deliveroo og TaskRabbit, intensivere lobbyvirksomheten i Brussel. Plattformbedriftenes viktigste ærend er å opprettholde sine spesielle privilegier, som del av den såkalt delingsbaserte digitale økonomien, inkludert frihet fra mange forskrifter som vanlige taxi-, utleie- eller vikarbyråer ville være underlagt. Det er spesielt bekymringsfullt hvordan bedrifter som Uber klassifiserer sine arbeidere som selvstendig næringsdrivende, og dermed bidrar til en sterkere svekkelse av arbeidstagerrettighetene.

Gjennom årene har plattformene vært sentrum for hissig debatt i byer og på nasjonalt plan i EU-land. Som svar på de utfordringene plattformene utgjør for blant annet boligpolitikk og arbeidstageres rettigheter, har myndighetene iverksatt tiltak for å dempe effekten av den raske økningen i bruken av tjenestene som plattformene leverer.

Utnytter EU-regelverket

Som svar på reguleringene har noen plattformer, spesielt Uber og Airbnb, lansert sinnrike lobbykampanjer for å overtale beslutningstagerne i EUs institusjoner om å komme dem til forsvar. De har spesielt jobbet intenst i årevis for å overtale EU-kommisjonen til å utvikle tolkningen av to eksisterende EU-direktiver som tjener deres interesser.

De to direktivene er netthandelsdirektivet fra 2000 og tjenstedirektivet fra 2006. Begge ble skrevet i en annen tid, lenge før delingsøkonomien ble et politisk spørsmål, og tekstene gir ikke selvstendige svar på de brennende spørsmålene rundt denne forretningsmodellen. Men takket være direkte kontakt

Plattformøkonomien: En transportarbeider demonstrerer for «ei lønn til å leve av». (Faksimile: Forsiden til rapporten *Über influential?*, foto: Steve Eason.)

med EU-kommisjonen, via press fra bransjegrupperinger og lobbyorganisasjoner, og gjennom arbeid med tenketanker, ser vi ofte at EU-kommisjonen agerer i deres favør. Lobbyvirksomheten belønnes: plattformene er tydelig i stand til å anvende EUs regelverk for det indre markedet til å presse tilbake reguleringer som er vedtatt på nasjonalt nivå eller i byer.

Vanskelig å begrense bruken

EU-kommisjonens nåværende anvendelse av de to direktivene berører sentrale interesser for plattformene. Netthandelsdirektivet gjør det vanskelig å innføre reguleringer av plattformene på grunn av det såkalte hjemlandsprinsippet (at man skal anvende regelverket der et firma er etablert, red.anm.). Det samme direktivet gjør det også mulig for plattformer å nekte og samarbeide med lokale myndigheter når de prøver å skaffe seg nødvendige opplysninger for å håndheve lover som skal beskytte samfunnshensyn. Selv en enkel ting som et krav for å få en lisens kan forhindres ved gjeldende fortolkning av direktivet om netthandel.

På toppen av dette kommer spesifikke utfordringer fra tjenstedirektivet – for eksempel forbudet i direktivet mot «kvantitative grenser». Det kan hjelpe Airbnb og lignende leieplattformer med å avvise reguleringer som vil begrense bruken av plattformen.

En modell for å privatisere fortjeneste

Dessverre har EU-kommisjonen, blendet av prat om innovasjon, vært altfor villig til å bli påvirket av disse selskapene og deres mål for lobbyinnsatsen. Og hvis kommisjonen ikke lever helt opp til forventningene fra plattformlobbyistene, kan de ofte stole på regjeringene i EU-landene i stedet. Et eksempel er en fersk sak om definisjonen av «ansatt», som innebærer at mange plattformarbeidere ikke har en beskyttelse som kolleger

Sover urolig: Døgnutleie presser opp boligprisene. Klar oppfordring fra en boligblokk i Berlin: «Kjære gjester i Berlin! Bruk ikke Airbnb!»
(Foto: screenpunk, hentet fra rapporten *Über influential?*)

med lignende arbeidsplasser.

EU-institusjonene kan imidlertid ikke fortsette å ignorere det faktum at plattformøkonomien ser ut til å være en effektiv modell for å privatisere fortjeneste, mens den fører risikoene over på samfunnet. I mellomtiden øker de sosiale konsekvensene, fra tap av arbeidstager- og forbrukerrettigheter til uoverkommelige boligpriser.

Euroens vinnere og tapere

20 år etter innføringen av euroen: har EUs felles mynt styrket økonomi og velstand, eller har den skapt økte forskjeller?

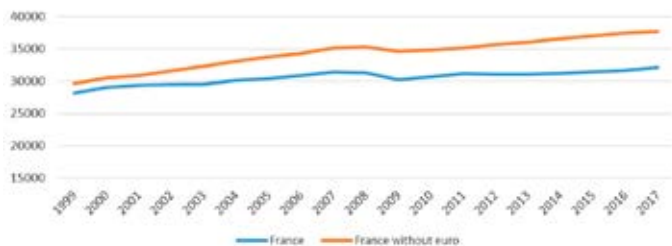
Fra 1. januar 1999 kunne euroen brukes som bankpenger. 20 år senere er euroen fortsatt omstridt. EU-området ble hardt rammet av finanskrisen, med høy arbeidsløshet, gjeldskrise og offentlige nedskjæringer i mange land. Den økonomiske utviklingen har vært bedre de siste årene, men det er store forskjeller mellom EU-landene.

Gevinst for Tyskland

Tyske Centre for European Policy har i en rapport¹ analysert hvilke land som har tjent på innføringen av euro og hvilke som har tapt. Slike beregninger har usikkerhetsmomenter, men studien gir kunnskap for å diskutere verdien av og problemene med euroen og EUs pengeunion. Ifølge rapporten er det først og fremst Tyskland som tjent på innføringen av euroen, ellers er det bare Nederland som har hatt noen betydelig gevinst (se figur 2).

Mindre velstand i de fleste land

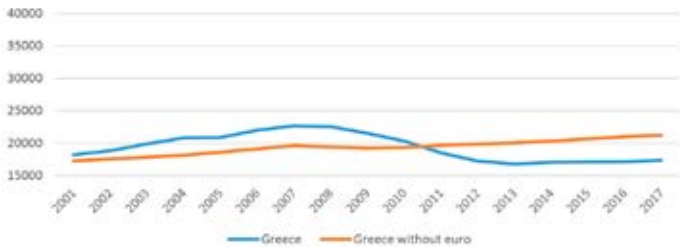
Studien mener å påvise at Hellas tjente godt på euroen de første årene, men siden 2011 har landet hatt enorme tap. I alle de andre landene som er analysert, har euroen gitt en nedgang i velstand.

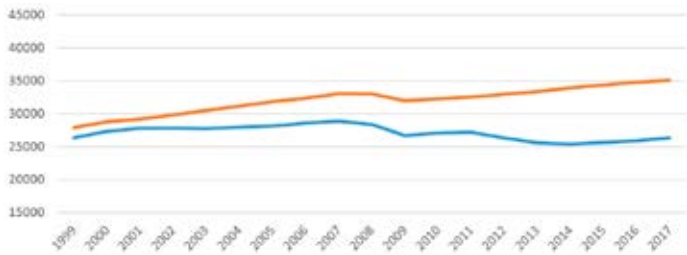
Figur 1: Trenden for BNP i Frankrike per person med og uten euroen (målt i euro). (Kilde: CEP.)

Eurozone country	Impact of euro-introduction on prosperity 1999-2017 per inhabitant	Impact of euro-introduction on prosperity 1999-2017 overall
Germany	+ 23,116 euro	+ 1,893 billion euro
Netherlands	+ 21,003 euro	+ 346 billion euro
Greece	+ 190 euro	+ 2 billion euro
Spain	- 5,031 euro	- 224 billion euro
Belgium	- 6,370 euro	- 69 billion euro
Portugal	- 40,604 euro	- 424 billion euro
France	- 55,996 euro	- 3,591 billion euro
Italy	- 73,605 euro	- 4,325 billion euro

Figur 2: Samlede effekter av euroen for landenes velstand i perioden 1999 til 2017. (Kilde: CEP.)

Figur 3: Trenden for BNP i Hellas per person med og uten euroen (målt i euro). (Kilde: CEP.)

Figur 4: Trenden for BNP i Italia per person med og uten euroen (målt i euro). (Kilde: CEP.)

Note

1 Alessandro Gasparotti und Matthias Kullas: *20 Years of the Euro: Winners and Losers – An Empirical Study*, Centre for European Policy, 2019. Analysene er gjort med den syntetiske kontrollmetoden.

Ungdomsledigheten preger eurosonen

EU forsøker å fremstille seg selv som en ungdomsvennlig organisasjon. I alle fall på ett sentralt område er unionens resultater langt unna å være ungdomsvennlig: arbeidsledighet blant ungdom.

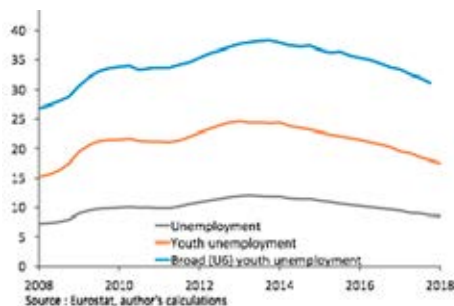
Teksten er opprinnelig publisert på briefingsforbrexit.com

Ledigheten blant ungdom i store deler av EU er fortsatt på et svært høyt nivå. Det er ikke bare en sosial tragedie, men vil trolig også begrense den fremtidige økonomiske utviklingen.

Alvorlig situasjon i eurosonen

Situasjonen er særlig akutt i eurosonen. Selv om ungdomsledigheten i eurosonen nådde toppen i 2014 og har gått nedover de siste årene, var den i 2018 fremdeles på 17,5 prosent. Det er to prosentpoeng høyere enn rett før den globale finanskrisen i 2008.

Dessuten forteller de vanlige parametrene for ungdomsledighet ikke hele historien. Som Den europeiske sentralbankens president Draghi hevdet i 2017, må vi se på de bredere målingene av inaktivitet for å få det fulle bildet. En av disse er den brede U6 arbeidsløshetskartleggingen, som tar hensyn til deltidsarbeidere som er undersysselsatt, personer som søker

Figur 5: Ungdomsledighet i eurosonen (% av arbeidsstyrken). (Grafikk: Briefings For Brexit.)

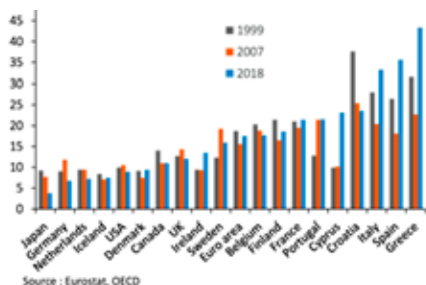
Uten jobb: Arbeidsledigheten blant ungdom i eurolandene er fortsatt høyere enn den var før finanskrisen.
(Foto: Briefings For Brexit.)

jobb men ikke er umiddelbart tilgjengelig, og personer som er tilgjengelig for arbeid men ikke søker jobb. Vårt anslag for dette i aldersgruppen 15-24 år viser en bred arbeidsledighetsandel på over 30 prosent (se figur 5).

Store kostnader for samfunnet

Ungdomsledighetsraten i euroområdet tåler dårlig sammenligning med nivået i mange andre utviklede økonomier. Tallene er betydelig høyere enn i Storbritannia (12 prosent), USA (9 prosent) og Japan (4 prosent). Og situasjonen i noen euroland er langt verre enn den samlede ungdomsledigheten viser. I Hellas er ungdomsledigheten svimlende 43 prosent, i Spania 36 prosent og i Italia 33 prosent. I ytterligere fire land i euroområdet – inkludert Frankrike – er andelen over 20 prosent (se figur 6).

De potensielle kostnadene ved ungdomsledighet i denne størrelsen strekker seg langt utover den belastningen stønad til de arbeidsledige er for de offentlige budsjettene, som Den europeiske sentralbanken også har erkjent. Høy ungdomsledighet vil sannsynligvis være en brems på produktivitet og innovasjon, ettersom kreative og nysgjerrige ungdommer – som også har en tendens til

Figur 6: Ungdomsledighet i landene i eurosone (% av arbeidsstyrken). (Grafikk: Briefings For Brexit.)

å bytte jobber oftere og sprer kunnskap og ferdigheter – blir holdt utenfor arbeidsstokken. Slik utestenging er ofte langvarig. I de mest rammede landene har en femtedel eller flere av de unge arbeidsledige vært uten jobb i et år eller mer.

Ungdom i usikre «minijobber»

Euroområdet sløser til og med bort ferdighetene til mange av de mest utdannede ungdommene: blant nyutdannede i alderen 20-34 år er andelen ikke-sysselsette i mange land over 15 prosent. Selv blant de unge som er heldige nok til å være i jobb, er så mange som 51 prosent på midlertidige kontrakter – mot bare 14 prosent i Storbritannia. Dette er delvis resultatet av arbeidsmarkedsreformer der de unge har blitt presset inn i usikre «minijobber».

Hvorfor er ungdomsledigheten i euroområdet så høy? Det er helt klart mange års strukturelle årsaker. På et samlet nivå var ledigheten høy selv før lavkonjunktoren og finanskrisen startet i 2007-08, og det er bemerkelsesverdig at problemet er langt mer alvorlig i noen land i euroområdet enn andre. I Tyskland og Nederland er for eksempel ungdomsledigheten langt lavere enn i Sør-Europa, delvis takket være velfungerende utdannings- og lærlingssystemer.

Innstramminger forverrer ledigheten

Sykliske faktorer er også viktige. Ungdomsledigheten pleier å øke mye raskere enn den samlede arbeidsledigheten i nedgangstider, og dette var tydelig tilfelle i perioden 2008-14. Statistisk analyse bekrefter denne sammenhengen. Både i eurolandene og et sett med andre utviklede økonomier finner vi en sterk sammenheng mellom endringen i ungdomsledighet i 2008-18

og endringen i BNP. De høyeste nivåene for ungdomsledighet i euroområdet i dag er i land som Hellas, Italia, Kypros og Spania, der den økonomiske veksten har vært svak.

Det som også er bemerkelsesverdig med den høye andelen av ungdomsledighet i flere euroland, er at ledigheten ikke bare er høyere enn for et tiår siden, men i mange tilfeller også mye høyere enn i 1999 – året da euroen ble introdusert.

Denne utviklingen er neppe en tilfældighet. Å melde seg inn i euroen har kraftig innsnevret handlingsrommet for de enkelte medlemslandene til å føre en offensiv økonomisk politikk mot nedgangstidene. Hver økonomiske nedtur ser ut til å plassere ungdomsledigheten på et stadig høyere nivå. De siste årene har euromedlemskapet faktisk forpliktet flere medlemsland til å innføre finanspolitisk innstrammingspolitikk til tross for svak produksjonsvekst, og dette har forverret arbeidsledigheten enda mer. Land som Italia og Hellas har opplevd den verst mulige blandingen av rigide arbeidsmarkeder og strupende makroøkonomisk politikk (deflasjon).

Sammenbrudd for tilliten i samfunnet

Kontrasten mellom den ekstreme deflasjonspolitikken som er fulgt i Hellas siden 2010 og de veldig annerledes tiltakene som ble fulgt på Island (med kapitalkontroll og kraftig devaluering) er her lærerik. Til tross for at de har vært rammet av en alvorlig finanskriser, har Island lav ungdomsledighet og har vokst raskere enn de fleste euroland det siste tiåret.

Høy ungdomsledighet, og politikken som har skapt den, har bidratt til økningen av populistiske politiske bevegelser i en rekke euroland de siste årene. Spesielt mange av disse bevegelsene (som Italias Femstjernesbevegelse) har sterk støtte blant unge aldersgrupper.

Det er ingen overdrivelse å spore sammenbruddet for sosial tilhørighet og manglende tillit til de politiske institusjonene, med kollaps for tradisjonelle partier i eurosone-landene som Italia og Hellas, direkte til de skyhøye nivåene for arbeidsledighet blant ungdom.

Energiunionen: EU tar gradvis kontroll over også norsk vannkraft

EU har mål om å gjøre energi til unionens «femte frihet». Hvordan fortøner EUs energiunion seg sett fra Norge?

Av Arne Byrkjeflot
Politisk rådgiver i Nei til EU

Vannkrafta industrialiserte Norge. Konesjonslovene sørget for nasjonal kontroll. Fossefallene var til låns i 60 år, men da falt de vederlagsfritt tilbake til staten. Etter mønster fra konesjonslovene er det lovfestet at fisken og oljen er folkets felles eiendom. Forsøket på å skaffe seg evigvarende fiskekvoter ble slått tilbake. For å få konesjon måtte oljegigantene godta å bruke norsk leverandørindustri, støtte norsk forskning og legge basene der myndighetene ønsket.

Det kunne gått helt annerledes. Mange av de fattigste land i verden har rike naturressurser. Nøkkelen til Norges rikdom er at vi aldri ga fra oss nasjonal kontroll. Norges tilslutning til EUs energiunion og EUs energibyrå ACER er en alvorlig trussel mot det fundament Norge er bygd på.

EU krever ikke eiendomsretten, de krever styringsretten

Utenlandske selskap kjøper opp det de kan. De eier 90 % av all norsk vindkraft og snart like mye av småkraft. Men hovedmetoden er likevel å skaffe seg kontroll over vannkrafta og spesielt strømnettet, ikke eierskap.

EUs tredje og fjerde energipakke – og spesielt energibyrådet ACER – er unionens redskap. Målet er at all strøm skal flyte fritt over landegrensene dit prisen er høyest. Tyske eller britiske selskap skal få norsk vannkraft til samme pris som de som bor

Fri flyt: Målet for EUs energijunion er at all strøm skal flyte fritt over landegrensene dit prisen er høyest. EUs tredje og fjerde energipakke – og spesielt energibyrået ACER – er unionens redskap for å skulle få det til. (Foto: CCO Pixabay.)

rett ved siden av fossen eller kraftverket. Strøm er den eneste varen som selges etter frimerkeprinsippet. Her betales det ingen ting for frakt eller energitap gjennom nettet.

Intet land i Europa er så avhengig av vannkraft som Norge

Norge er et kaldt land langt mot nord. Norske hus varmes opp med strøm. En gjennomsnittsnordmann bruker fire ganger mer strøm enn en gjennomsnittlig svenske eller danske. Vår kraftforedlende industri er nøkkelbedrifter i lokalsamfunn over hele landet, og gir 100 milliarder i eksportinntekter årlig. Ikke noe land i Europa er så avhengig av vannkraft og konkurransedyktig strømpris som Norge.

Dramatiske endringer på kort tid

Det skjer store endringer raskt på energiområdet i Norge: Siste året har strømprisen økt med 40 prosent, og den ser ut til å stabilisere seg der.

Det bygges vindkraft over hele landet tross en sterkt økende motstand. Det er innført smarte strømmålere over

hele landet, og det varsles betaling etter når strømmen brukes.

Statnett skal bygge ut nettet for 140 milliarder de neste årene. Norske energiverk selger ut såkalte opprinnelsesgarantier for 80 prosent av all kraft vi produserer.

Hva er det som skjer? Hvorfor øker strømprisen?

Ekspertene er enige om at den voldsomme økningen i strømpris i all hovedsak bestemmes av prisen på kull og CO₂-kvoter i EU. Men norske kraftverk bruker ikke ett kilo kull og betaler ikke ei krone for CO₂-kvoter. Den eneste mulige forklaringen er at vi importerer europeisk strømpris gjennom utenlandskablene.

EU overtar regulering av strømmettet vårt

Det har til det siste vært politisk styrte NVE som har regulert drift og utbygging av nett i landet vårt og sørget for en sikker strømforsyning. Nå er Norge gjennom EUs energipakke 3 pålagt å skille ut Reguleringsmyndighet for Energi (RME) som et eget selskap og har lovfestet at RME er fritatt for all politisk styring. RME er direkte underlagt EUs energibyrå ACER. Styrima foregår på det viset at ACERs vedtak sendes til overvåkningsorgan for EØS-avtalen ESA som kopierer vedtaket og sender det til RME. Slik går EU inn i forvaltningen av Norges viktigste infrastruktur, strømmettet.

EU og vindkraft

Det hele startet med EUs fornybardirektiv, som krevde at Norge skulle øke sin fornybarandel med 10 prosent. Det kunne vært gjort på mange måter, men regjeringen valgte å satse på vindkraft med grønne sertifikater. Sammen med Sverige skulle det bygges vindkraft for 23,4 tWh (til sammenligning er Norges årlige strømproduksjon på 140tWh). Finansiert over nettleia. 4 øre av hver kilowattime vi bruker går til å subsidiere vindkrafta og dette vil øke fram til 2035. Subsidiene gjelder bare utbygging fram til 2021, så nå er utbyggingspresset voldsomt.

Vindkraftutbygging og utenlandskabler

NVE har lagt fram en plan der store deler av landet legges åpent for storstilt vindkraftutbygging. Når subsidiene slutter, er vindkraftutbygging helt avhengig av høy strømpris. Uten flere kabler til utlandet vil vindkrafta gi økt overskudd på kraft i det nordiske strømmarkedet, og prisen vil falle. Svaret for vindkraftutbyggerne er flere utenlandskabler, og de er i full gang. Tysklandskabelen er under bygging. Englandskabelen er ferdigprosjektert. Skottlandskabelen, NorthConnect, ligger klar for konsesjonsbehandling.

Det er spesielt de to kablene til Storbritannia som vil presse strømprisen opp. Fordi de er rene eksportkabler og fordi strømprisen i Storbritannia er mye høyere enn i EU ellers. Hver av de to kablene vil eksportere 10 tWh, like mye som hele Norges strømoverskudd i et normalår.

EU styrer utenlandskablene

Etter råd fra EUs energibyrå ACER vedtar EU-kommisjonen nettverkskoder. De blir bindende for Norge. Nettverkskodene bestemmer i detalj hvordan strømmen skal flyte dit prisen er høyest, uten innblanding fra nasjonale myndigheter.

I den nylig vedtatte energipakke 4 vil EU også lage regler for konsesjonsbehandling av nye utenlandskabler gjennom metoder for kost/nytte-beregninger. Dette skal være grunnlaget for beregning av samfunnsmessig lønnsomhet, som er kriteriet for å få konsesjon.

EU har også bestemt at inntektene fra kablene skal gå til drift av selve kabelen eller til nye kabler. Unntaksmulighetene er svært begrenset. EU-gir dessuten subsidier til prioriterte kabler mellom land, kalt PCI-prosjekt (Projects of Common Interest). Skottlandskabelen NorthConnect er et PCI-prosjekt og har fått EU-støtte.

EU presser fram utbygging av nye utenlandskabler

Gjennom tilslutning til EUs energiunion har Norge forpliktet seg til å følge EUs nettutviklingsplan. RME og ACER skal overvåke at det skjer. I EUs energipakke 4 innføres det enda

Privatisering av vannkraften: EU-kommisjonen mener Frankrike og flere andre medlemslands ordninger for vannkraftkonsesjoner bryter med EUs tjenstedirektiv og fri konkurranse. Kravet fra EU er at mer av vannkraften skal overlates til private eiere. (Faksimile: Le Monde diplomatique juli 2019.)

sterkere virkemidler for å sikre at både medlemsland og Norge følger planen. Nasjonale systemoperatører som Statnett pålegges å følge EUs plan og legge fram sin nettutviklingsplan hvert andre år i tråd med EUs prioriteringer. EU krever faktisk at det oppnevnes en egen kontakt med rett til å gå inn i Statnetts administrasjon under utviklinga av planen. Kontakten skal rapportere til ACER og EU-kommisjonen. Også før Statnett fatter sitt vedtak. Hindres et av EUs prioriterte prosjekt så kan ACER oppnevne en megler som kan bruke et år på å få Norge til å følge planen. Og får de først prosjektet inn på Statnetts plan, så er løpet kjørt. Da kan EU kreve det gjennomført uavhengig av hva Norge vil.

EØS-avtalen er et to-pilarsystem der overvåkningsorganet ESA i Brussel kan reise sak mot Norges regjering dersom de mener det er traktatbrudd. Vi ser nå en utvikling der EU skaffer seg direkte makt i Norge. Faktisk overtar de på område etter område norsk forvaltning. På energi skjer det gjennom EUs energibyrå ACER som skriver vedtak for ESA, som ESA stempler og RME deretter gjennomfører i Norge.

Er dette god klimapolitikk?

Det er forståelig at kraftselskapene driver lobbyvirksomhet for flere utenlandskabler. Får de strømprisen i Norge og Norden opp med 10 øre/kWh så er det 14 milliarder ren ekstra fortjeneste uten ett øre i ekstra kostnad.

Men økt profitt er ikke salgsargumentet. Kablene selges inn som Norges bidrag til EUs fornybarsatsing. Norge skal bli EUs grønne batteri. EU har store muligheter for utbygging av både vindkraft og solkraft sjøl. Det viser vindmølle-landet Danmark, det viser Energiwende i Tyskland. Men nå er dette i ferd med å stanse opp. Rett og slett fordi de ikke har løst lagringsproblemet og ikke har kraftproduksjon som kan reguleres opp og ned etter sol og vind.

Sjøl om vindkraft og solkraft bygges ut i stor skala i EU og spesielt Tyskland, så øker også kullkraft. Det skyldes at ingen land kan basere sin strømforsyning primært på sol og vind. Det må være kraftforsyning når det er overskyet og vindstille. EUs energiforsyning er bygd på atomkraftverk og kullkraftverk. I motsetning til elektriske turbiner og også gassdrevne turbiner så er kull og atomkraft teknisk vanskelig å regulere opp og ned. Gasskraft kan reguleres, men er dyrere og også mindre lønnsom om det ikke kjøres for fullt hele tid. Det er så ulønnsomt at de heller betaler sol og vindkraftverk for å stenge ned når det blir strømoverskudd.

Uten en løsning på lagringsproblemene kan hele fornybarsatsinga stanse opp. Det forskes sjølsagt voldsomt, og det prøves ut en rekke løsninger. Batteriteknologien utvikles med store skritt, lagring i hydrogen er et opplagt valg, forskjellige løsninger med luft eller gass under trykk prøves ut.

Store energitap

Oppe i dette presenterer norske kraftselskap og deres forskere ideen om Norge som EUs grønne batteri. Tanken er at vi via strømkablene skal importere billig strøm om natta og når det blåser og sola skinner i Tyskland, Danmark og Storbritannia. Vi skal bruke strømmen til å pumpe vann opp i våre innsjøer, vannmagasinene. For så å selge effekt tilbake når morgenkaffen

skal på og hjulene i gang.

Energitapet ved å frakte strøm fra Trøndelag til Tyskland eller England er nesten 15 prosent. Skal overskuddskraft fraktes til Norge, pumpes opp i magasinene for så å fraktes tilbake, er tapet det doble. Det er langt mindre energitap ved å frakte strømmen i form av foredlet aluminium eller silisium. Da får vi i tillegg verdiskaping, industriarbeidsplasser og levende lokalsamfunn.

Store naturinngrep

En annen negativ side er at dette innebærer store naturinngrep. Vi vil få en stor variasjon i vannføring i elver og vannstand i innsjøer. Det utgjør en betydelig belastning for vassdragene som økosystem. Tunnelene må utvides, turbiner økes i effekt.

Vil øke strømprisen mer i Norge enn i EU

Norge vil få en europeisk strømpris, men nettleia vil ikke bli som i EU. Norge er et dyrt land å bygge ut nett i. Det blir ikke bedre av at vi må betale for den motorveien for strøm som bygges gjennom landet for å frakte strømmen fram til eksportkablene.

Svært få vet at de såkalte smarte strømmålerne er påbudt gjennom EUs elmarkedsdirektiv. Og at de 8 milliarder kronene de koster ville vært helt unødvendig om vi ikke skulle bli en del av EUs energimarked. Det betales også over nettleia. Norges viktigste konkurransefordel vendes til sin motsetning.

Er dette løsningen for EUs lagringsproblem?

Det er ingen stor interesse i Tyskland for dette som løsning på utfordringen med å lagre energi. Rett og slett fordi det betyr så lite.

Både utenlandskabler og ideen om EUs grønne batteri er ikke spesielt lønnsom. Kabelinntekter skal ifølge EUs energipakke gå til kabler. Med de store energitapene vil det bli minimal fortjeneste. Dersom ikke energitapet dekkes gjennom økte kostnader av norske forbrukere, slik dagens regler for utenlandskabler fungerer.

ACER: Det var en opphetet debatt om EUs energipakke 3 våren 2018, der stortingsflertallet likevel stemte for å knytte Norge til EUs energibyrå ACER. Snart kommer EUs nye energipakke 4 på bordet for Norge gjennom EØS. (Foto: Eivind Formoe / Nei til EU.)

Lønnsomheten ligger i å få opp prisen i Norge. 10 øre opp er 14 milliarder i økt fortjeneste. På industriens og forbrukernes bekostning. Det kan sjølsagt være miljømessige argumenter for å øke strømprisen. Men da er metoden økt elavgift. Som kan målrettes slik at den treffer der en vil treffe.

– Klima er ikke nok prioritert i EUs femårsplan

Miljønettverket Friends of the Earth Europe etterlyser mer kraftfull og raskere innsats mot klimakrisen.

På et toppmøte i Brussel i juni 2019 fastsatte EU-lederne prioriteringene for unionen de neste fem årene.¹ Miljønettverket Friends of the Earth Europe mener EU har ikke gått langt nok i å prioritere tiltak mot klimakrisen.

Miljønettverket etterlyser ambisjoner og handling for å skape grunnleggende endringer i samfunnet. Endringer de mener er nødvendig for å håndtere faren for et sammenbrudd i klima og store sosiale forskjeller.

Kollaps for klima?

– EUs strategiske agenda for de neste fem årene erkjenner at det å bygge et klimanøytralt, grønt og sosialt Europa må være en prioritet, slik millioner av mennesker krever i gatene. Lederne har imidlertid ikke klart å bli enige om hvor raskt de skal fase ut fossilt brensel og bringe utslippene ned til null, sier Jagoda Munc, Friends of the Earth Europes direktør. Han legger til:

– Vi ber dem vise lederskap og handle hurtig mot den kollapsen vi ser for klima og økosystem. Det må skje de neste fem årene for å gå over til et bærekraftig og rettferdig Europa.

Munc legger til:

– EU-lederne sier at de ønsker å beskytte borgerne og friheten i samfunnet, men økt militarisering og stengte grenser vil ikke få oss til å føle oss tryggere – handling mot økologisk sammenbrudd og klimakrisen vil gjøre det.

Europa gjør ikke sin del

Toppmøtet diskuterte klimatiltak, men ble ikke enige om nye mål for utslippskutt. EU er ikke enig med seg selv om å redusere utslipp til netto null innen 2050, men et flertall av

Krever handling: En rekke klimastreiker har vist miljøengasjement og bekymring for fremtiden blant ungdom.

(Foto: Friends of the Earth Europe.)

medlemslandene skal oppnå klimanøytralitet innen det året. Friends of the Earth Europe mener fremdriften i tiltak er for svak til at Europa kan gjøre sin rettfærdige del av jobben med å holde den globale oppvarmingen under 1,5 grader.

Øyeblikkelig handling

– En håndfull medlemslands regjeringer, ledet av Polen, har blokkert fremgangen i EUs klimapolitikk, sier Jagoda Munić. Han mener både klimastreikende ungdommer og forskere er klar på hva som må gjøres:

– Øyeblikkelig handling for å fase ut fossilt brensel innen 2030, overgang til 100 prosent fornybar og lokal energi, og iverksette massiv energisparing. Vi har ikke fem år til å kaste bort.

Note

1 «A New Strategic Agenda 2019-2024», Unionsrådet, juni 2019.

EU betaler miljø- ødeleggende landbruk

En ny rapport viser at EU bruker 60 milliarder euro per år på landbruk som ikke er bærekraftig.

EU må omgående endre ordningene sine med jordbrukssubsidi-er for å ha en sjanse til å redde naturen, forhindre de verste effektene av klimaendringer og gjenopplive småbruk og landlige regioner. Det er konklusjonen i rapporten *Agriculture Atlas 2019*¹, som gjennomgår EUs felles landbrukspolitikk (CAP). 60 milliarder euro er nesten 600 milliarder kroner.

Rapporten, som er utarbeidet av Heinrich-Böll-Stiftung, Friends of the Earth Europe og BirdLife Europe, viser at:

- 70 prosent av alle EU-tilskudd fortsatt blir gitt uten å oppfylle miljømål, dyrevelferd og å beskytte vann, fugler og insekter.
- I gjennomsnitt går mer enn 30 prosent av direkte utbetalinger til under 2 prosent av mottakerne.
- 3 prosent av EUs største gårder bruker mer enn halvparten av jordbruksarealet i EU.
- Antallet gårdsbruk falt med 25 prosent mellom 2003 og 2013.
- Antallet fugler i jordbruksland har gått ned med 57 prosent siden 1980.

Et jordbruk uten bønder?

De tre miljøorganisasjonene mener at forslaget fra EU-kommisjonen til EUs nye landbrukspolitikk etter 2020 ignorerer behovet for store endringer av hensyn til miljø, distriktene og fordeling.

Stanka Becheva i Friends of the Earth Europe mener småskala og familiebasert landbruk er truet som aldri før.

– Med naturen og klimaet på randen av sammenbrudd, må EU gjøre alt man kan for å støtte disse bøndene som driver i pakt med naturen, og slutte å subsidiere industrielt jordbruk som fører til et jordbruk uten bønder, påpeker Becheva.

Sentralisering: Over 30 prosent av de direkte utbetalingene fra EU til landbruket går til under 2 prosent av mottakerne. (Foto: Agriculture Atlas.)

Klima og landsbygd går sammen

Harriet Bradley i Birdlife Europe er ikke mindre krass i kritikken:

- Landbrukspolitikken holdes fanget av den intensive jordbrukslobben. Bønder er de første som vil bli rammet av den truende miljøkollapsen.

President for Heinrich-Böll-Stiftung, Barbara Unmüßig, mener at dagens landbrukspolitikk er både ineffektiv og urettferdig:

- Landbruket påvirker alle innbyggere og ikke bare bønder. EUs landbrukspolitikk former landdistriktene, naturen og maten på våre fat. I stedet for hovedsakelig å støtte de største, industrielle aktørene, trenger EUs politikk mål og instrumenter som systematisk støtter bærekraftige gårder. Det er de gårdene som klarer å knytte sammen sunn mat, å ta vare på miljøet og sysselsetting – og dermed gi en bedre utvikling for våre europeiske regioner.

Barbara Unmüßig legger til:

- En radikal endring i den felles landbrukspolitikken er avgjørende for å oppfylle EUs klimaforpliktelser, forhindre de farlige konsekvensene av miljøødeleggelser og gjenopplive livet på landsbygda i Europa.

Note

1 Heinrich-Böll-Stiftung, Friends of Earth Europe og BirdLife Europe: Agriculture Atlas 2019, mai 2019.

EU gjør seg kampklar med Norge som rekrutt

EU mener alvor med en «fullt utviklet europeisk forsvarsunion» innen 2025.

Av Jan R. Steinholt
Politisk rådgiver i Nei til EU

Det som var en «papirarmé» er i ferd med å bli en virkelig Europahær. Strukturene og institusjonene som tidligere har manglet, bygges systematisk opp. Denne gangen mener EU alvor.

I sin tale til unionen 13. september 2017 slo EU-kommisjonsens president Jean-Claude Juncker fast at «innen 2025 trenger vi en fullt utviklet europeisk forsvarsunion».¹ Den avtroppende Kommisjonen til Juncker og utenrikssjef og visepresident Federica Mogherini har lagt seg i selen for å få det til.

Massive opprustningsplaner og et felles militært kommandosenter skyter hull i den gamle myten om EU som et fredsprosjekt. Dessverre legger dette ingen demper på norske regjeringers iver etter å hekte oss på EUs militære og globale strategi.

Høsten 2019 overtar den konservative Ursula von der Leyen, tidligere tysk forsvarsminister, som ny leder av Kommisjonen. Von der Leyen er åpen tilhenger av å bygge en sterk EU-hær.

Motstandskraft og autonomi

Uttrykkene *motstandskraft* (resilience) og *strategisk autonomi* har fått en framtrødende plass i Den europeiske unionens vokabular. Begrepene markerer et selvbevisst EU som ikke vil la seg svekke av brexit eller hundsnes av et mer upålitelig USA. Motstandskraft og autonomi er omskrivninger for de strategiske planene for å gjøre EU til en virkelig supermakt.

Med Lisboa-traktaten i 2009 ble Den felles europeiske sikkerhets- og forsvarspolitikken (ESDP) knesatt. Her var det enighet om:

EU-presidenten: EU-kommisjonens nye president Ursula von der Leyen er tidligere tysk forsvarsminister og tilhenger av å bygge en sterk EU-hær. (Foto: Tysklands forsvarsdepartement.)

«å implementere en felles utenriks- og sikkerhetspolitikk som inkluderer løpende utvikling av en felles forsvarspolitikk, som kan lede til et felles forsvar i samsvar med forutsetningene i Artikkel 42. Og gjennom dette styrke den selvstendige europeiske identitet for slik å fremme fred, sikkerhet og framskritt i Europa og i verden».

Artikkel 42 i Traktaten om den europeiske union understreker at sikkerhets- og forsvarspolitikken skal være en integrert del av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikken. Den skal «tilgodese Unionen med operativ kapasitet som drar nytte av sivile og militære ressurser.» Og videre: «Medlemsstatene skal kontinuerlig sørge for å forbedre sin militære slagkraft.» I det siste ligger at nedrustning pr. definisjon er å anse som traktatbrudd.

Europeisk sikkerhetspakt

Traktaten gir rammeverket for å gå videre når det gjelder sikkerhets- og utenrikspolitisk integrasjon. Problemet har vært å få dette til i praksis med et motstrebende Storbritannia. Tyskland og Frankrike lot seg ikke be to ganger da brexit var et faktum og nye muligheter åpnet seg for et tettere militært europeisk samarbeid. I en fellesuttalelse få dager etter den britiske folkeavstemninga (28. juni 2016) la utenriksministrene Jean-Marc

Gavepakker: EUs forsvarsfond EDF og forsvarsbyrået EDA er rene gavepakker til europeisk forsvarsindustri. (Faksimile: www.eda.europa.eu.)

Ayrault og Frank-Walter Steinmeier sterk vekt på visjonen om en sikkerhetspolitisk union som omfatter politi, data- og etterretningssamarbeid samt et felles militært forsvar. Dette som ledd i å vise fram «et tydeligere og mer selvbevisst Europa på verdensarenaen».²

Blant de konkrete forslagene fra fransk og tysk side var en Europeisk Sikkerhetspakt og at Det europeiske råd bør møtes en gang i året som et Europeisk Sikkerhetsråd «for å adressere interne og eksterne sikkerhets- og forsvarsutfordringer som EU står overfor».

På møtet i Det europeiske råd på dagen ett år etter den britiske folkeavstemninga, ble den globale militærpolitiske strategien konkretisert i tråd med fransk-tyske ønsker.

Både i Washington og i enkelte europeiske hovedsteder er det murring over EUs militære prosjekt. Men ettersom det erklærte målet er massiv opprustning av den europeiske pilar i det transatlantiske samarbeidet, er prosjektet politisk «uangripelig» på begge sider av Atlanteren. De som vil følge USAs taktstokk og de som ønsker et sterkt og uavhengig EU, kan begge hevde at de får viljen sin.

PESCO tar form

Det formelle vedtaket om det uskyldig klingende «permanent samarbeidsstruktur» (Permanent Structured Cooperation – PESCO) kom på toppmøtet i juni 2017. Da var allerede et taktisk

treningssenter i Zaragoza og et felles kommandosenter MPCC (Military Planning Conduct and Capability facility) etablert i Brussel i mars samme år.

PESCO handler om at en «koalisjon av villige» skal ha mulighet til å ligge et hestehode foran de andre når det gjelder tett militær samordning «i den europeiske integrasjonens ånd», som det heter. Det understrekes at alt allerede ligger til rette for dette gjennom artikkel 46 i Unionstraktaten TEU og dens protokoll 10. Samtidig skal PESCO styrke den europeiske pilaren innenfor NATO. Det ble fra starten av også sterkt understreket at opprettelsen av PESCO er tett forbundet med forsvarsfondet EDF, som vi kommer tilbake til. Kampgruppene skulle fra nå av finansieres av EU i fellesskap.

Den 13. november 2017 undertegnet 23 EU-land en felles intensjonserklæring om tett militært samarbeid. Alliansefrie Sverige, Finland og Østerrike tilsluttet seg – noe overraskende – fra start, mens Danmark holder avstand som følge av landets forbehold på forsvarsområdet. Toneangivende danske politikere forsøker imidlertid stadig å ta omkamp på det de hevder er et «meningsløst» forbehold.

Hvor skal pengene komme fra?

EUs medlemsstater bruker årlig allerede 1600 milliarder kroner på militærutgifter. Men EU-kommisjonen og NATO er skjønt enige om at dette ikke er nok. Gjennom appeller om styrking av egen militær slagkraft, imøtekommer EU tilsynelatende amerikanske krav om at Europa må bruke mer penger på forsvaret. Rett oppunder påsken 2019 godtok EU-parlamentet med klart flertall at Kommisjonen kan bruke av det felles langtidsbudsjettet til å finansiere forsvarsfondet. Parlamentet frasa seg med dette muligheten til å legge ned veto mot enkeltprosjekter.

Over neste sjuårsperiode (2021-2027) øker forsvarsfondet EDF 22 ganger i forhold til foregående periode, med en totalsum av 13 milliarder euro (NOK 130 mrd.). I tillegg til dette vil kommisjonen bruke 6,5 milliarder euro (NOK 62 mrd.) på militær mobilitet som del av det «sivile» budsjettet til Connecting Europe Facility (CEF). Totalbudsjettet for sikkerhet og forsvar kan bli på hele 27,5 milliarder euro (ca. NOK 270 mrd.).

Midlene til disse fellesfinansierte prosjektene skal komme fra et EU-budsjett som krymper kraftig når Storbritannia går ut av unionen. Det anslås et bortfall på SEK 120-150 milliarder kroner (NOK 110-140 mrd.) pr. år, ettersom Storbritannia har vært en stor netto bidragsyter.

Pengene må hentes fra innbyggere i et Europa som har gjennomlevd et tiår med kuttpolitikk. Kommisjonen har gått inn for at medlemslanda får beholde mindre av tollinntektene fra importvarer. En annen metode kan være å øke momsavgiften, dvs. den delen av momsgrunnlaget som blir overført til EU. Kommisjonen ønsker dessuten å avskaffe rabattordningene for forskjellige medlemsland.

Macron har hastverk

PESCO-medlemmene binder seg generelt til å øke forsvarsbudsjettene. De forplikter seg dessuten til å bruke en femtedel av budsjettet til investeringer i nytt materiell og to prosent til forskning og utvikling.

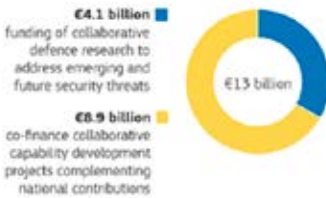
Det vil si at for eksempel Sverige må bruke ca. SEK 11 milliarder til investeringer og vel 1 mrd. til forskning og utvikling. Ettersom de løpende utgiftene til administrasjon, lønninger og vedlikehold er konstant økende, vil dette ofte bety at totalrammene for forsvarsbudsjettet må økes betydelig for å tilfredsstille kravet.

Frankrikes president Emmanuel Macron synes likevel at det går for langsomt. Macron vil ha en effektiv intervensjonsstyrke, som er mer omfattende enn dagens kampgrupper, på plass tidlig på 2020-tallet. Sommeren 2018 fikk Frankrike med seg åtte land, blant andre Storbritannia og Danmark, i en slik styrke – Det europeiske intervensjonsinitiativet. Det skal operere parallelt med og i samarbeid med PESCO. Siden har også Finland hekket seg på.

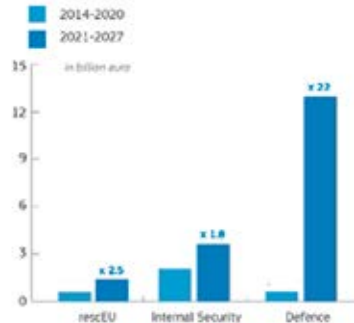
I tillegg vil Macron ha på plass et europeisk forsvarsbudsjett, et etterretningsakademi og en felles europeisk påtalemyndighet for terrorforbrytelser, mens EUs felles grensepoliti skal styrkes.

Den tidligere tyske forsvarsministeren Ursula von der Leyen, nå påtroppende president for EU-kommisjonen, har hilst mange av forslagene velkommen.

Budget dedicated to the European Defence Fund

A step change for security and defence

Figur 7: Etter en gradvis opptrapping får Det europeiske forsvarsfondet (EDF) fra 2020 et årlig budsjett på til sammen 1,5 milliarder euro.

Norges tilknytning til EUs forsvars- og sikkerhetspolitikk

Norge er medlem av NATO, men ikke av EU. Likevel har norske styresmakter et kritikkkløst forhold til EUs sikkerhets- og forsvarspolitikk. «Det er fra norsk side ønskelig med et tetttest mulig samarbeid med EU innenfor rammen av EUs Common Security and Defence Policy (CSDP)», står det i stortingsmeldinga Nasjonal forsvarsindustriell strategi.³ Altså innenfor rammen av en sikkerhets- og forsvarspolitikk slik den er utformet av en union Norge ikke er med i.

Iveren har ikke avtatt etter at EU la fram sin nye globale strategi.

På «Europadagen» 9. mai i fjor, publiserte regjeringa sin strategi for samarbeidet med EU 2018-2021 (Norge i Europa). Strategien er internasjonalt omtalt som «Norges kjærlighetsbrev til EU».⁴

Her stiller regjeringa seg «positiv til at flertallet av EUs medlemsland fordypet forsvarssamarbeidet» og øker investeringene og forsvarsbudsjettene. Særlig er Norge på hugget for å få del i forskningsmidler gjennom Det europeiske forsvarsfondet EDF med et årsbudsjett på drøyt 50 milliarder kroner.

Regjeringa ønsker ifølge strategidokumentet at Norge «fortsatt skal tilby kunnskap og ressurser som er etterspurt i EUs militære og sivile operasjoner». Gjennom lett kryptiske formuleringer åpnes det for at Norge også må prøve å få en form

for adgangskort til den nye europeiske militære overkommandoen MPCC: «Slike bidrag forutsetter at Norge koples tidlig på i utformingen av operasjonene, *blant annet gjennom EUs militære planleggings- og gjennomføringsenhet, som ble opprettet i 2017*» (artikkelforfatterens utheving). I Arbeidsprogrammet for samarbeidet med EU i 2019 er omfavnelsen enda tydeligere:

«Samarbeidet i EU på det sikkerhets- og forsvarspolitiske feltet er preget av betydelig dynamikk, gjennom iverksetting av flere initiativer, som EUs forsvarsfond (EDF) og permanent strukturert samarbeid (PESCO). Fra norsk side ønsker vi å kunne delta tettest mulig i disse initiativene.»⁵

Forsvarsbyrå og forsvarsfond

Det europeiske forsvarsbyrået EDA (European Defence Agency) ble opprettet av Rådet i 2004 for å styrke EUs forsvarskapasitet. Norge har siden 2006 hatt en egen samarbeidsavtale med byrået.

Fra 1. oktober 2008 sluttet Norge seg til EDAs *Code of Conduct on Defence Procurement*, et ikke-bindende handelsregime for forsvarsanskaffelser, samt til et felles investeringsprogram (JIP-ICET). Til VG kunne daværende statssekretær Espen Barth Eide gledesstrålende meddele: «Vi er nå med i kjernen av EDA, og mye mer med enn mange EU-land.»⁶

EDA omtaler seg som sjølve navet i flernasjonal militær utvikling og forsvarforskning. Byrået skal være treningssenter og vokteren av at alle de nye redskapene i EUs militære verktøykasse utfyller hverandre.

Sammen med EUs utenriksstjeneste og militærstab utgjør EDA sekretariatet for PESCO. Forsvarsbyrået administrerer også prosjektene og kontraktutlysningene som inngår i forsvarsfondet EDF. Fondet ble opprettet etter at britene i 2016 stemte for å forlate unionen. EU omtaler opprettelsen av EDF som et avgjørende «taktskifte».

Etter en gradvis opptrapping får fondet fra 2020 et årlig budsjett på til sammen 1,5 milliarder euro, hvorav en halv milliard går til forskning. Fondets forprosjekt heter *Preparatory Action on Defence Research* (PADR). Her er Norge med som

eneste ikke-medlemsstat. Pilotprosjektet vil bli avløst av det permanente forsvarsfondet (EDF) fra 2020. Da må Norge si ja eller nei til å bli med videre.

Det er liten tvil om hva den norske regjeringa ønsker. Iveren etter å være med på krigsvogna til EU veier tyngre enn EØS-lojaliteten. Verken Island eller Liechtenstein er interesserte i et slikt forsvarssamarbeid. EFTA-landene har i en egen erklæring understreket at Island og Liechtenstein ikke deltar i eller bidrar finansielt til pilotprosjektet.

Den absurde realiteten er at ikke-medlemslandet Norge opptrer som grenader i EUs globale strategi og militære oppbygging.

Fakta om forsvarsfondet EDF

- Det europeiske forsvarsfondet (European Defence Fund) skal fremme europeisk spisskompetanse på produksjon av militærmateriell.
- Fondet er tett forbundet med og skal bidra til implementering av EUs globale strategi når det gjelder sikkerhet og forsvar.
- Kommisjonen avsetter 590 millioner euro til EDF fram til 2020. Deretter vil fondet få tilført minimum 1,5 milliarder euro årlig (ca. 14 milliarder kroner). Målet er at beløpet sammen med bidrag fra medlemsstatene vil generere 50 milliarder kroner årlig (5,5 milliarder euro).
- Det understrekes at fondet ikke skal erstatte medlemsstatenes egne forsvarsinvesteringer, men være et tillegg for å fremme samproduksjon og innkjøp.
- Som eneste ikke-medlemsland deltar Norge i forløperen til det nye europeiske forsvarsfondet, PADR.
- I 2020 skal Norge ta stilling til permanent deltakelse i det nye forsvarsfondet.

Britenes farvel til EU

Det er stor ståhei om Storbritannia skal forlate EU med eller uten en avtale. Men hva vil det bety for EUs utvikling at britene går ut av unionen?

Av Morten Harper
Utredningsleder i Nei til EU

23. juni 2016 stemte et flertall på 52 prosent for at Storbritannia skal forlate EU. Valgdeltagelsen var høy (72,2 prosent), og 17,4 millioner briter stemte for å gå ut av EU. Det var prinsippet om folkestyre, at beslutninger om Storbritannia skal tas i Storbritannia, som var den viktigste grunnen for flertallet i folkeavstemningen.

Når Storbritannia forlater EU, er det 27 medlemsland igjen. Det er en enorm omveltning for EU at Storbritannia melder seg ut. Grønland forlot EU i 1985 etter å ha fått økt grad av selvstyre, men Danmark er som kjent fortsatt medlem. Slik sett kan man si at aldri før har et medlemsland meldt seg ut av EU.

Tautrekkingen mellom Storbritannia og EU, og innad i britisk politikk, om hvordan utmeldingen skal skje, har vært beinhard. Nå insisterer statsminister Boris Johnson på at britene går ut 31. oktober uansett. Selv om et flertall i parlamentet har vedtatt en lov som krever en avtale med EU eller utsettelse. Regjeringen og Johnson mener de likevel har manøvreringsrom.

Et svekket EU internasjonalt

Storbritannia er et av de største EU-landene med 66 millioner innbyggere, og utgjør 14 prosent av økonomien i EU. Landet er en av de største bidragsyterne til EU-budsjettet. Det er derfor et hardt slag for dagens EU-prosjekt, både symbolsk og reelt, at Storbritannia melder seg ut.

Brexit vil etter alt å dømme svekke EUs posisjon internasjonalt. Storbritannia er for eksempel en av de fem vetomaktene i FNs sikkerhetsråd.

Brexit: Organisasjonen Leave Means Leave, som arbeider for å forlate EU om nødvendig uten en avtale, gjør et poeng av den høye deltagelsen i folkeavstemningen der 17,4 millioner stemte for brexit. (Illustrasjon: Leave Means Leave.)

På den andre siden ønsker EU-kommisjonen å avvikle deler av landenes vetorett på utenriksområdet, for å få en enda mer samstemmig union. Samtidig ønsker EU å bygge militære muskler (se side 34-41). Dette kan styrke unionens tyngde utenriks, men også føre EU inn i mer tilspissede konflikter – som igjen virker splittende både internasjonalt og innad i EU.

EU-økonomien krymper

EUs økonomiske størrelse i forhold til resten av verden blir uansett mindre. Mens EU nå utgjør omlag 20 prosent av det globale BNP, forventer EU-kommisjonen selv at andelen fremover vil synke til 15 prosent. Denne relative svekkelsen av EU vil selvsagt bli kraftig forsterket når Storbritannia går ut.

Storbritannia er en stor netto bidragsyter til EU-budsjettet, og når britene er ute betyr det at de andre medlemslandene må betale mer for å holde EU-systemet i gang. «Hullet» i budsjettet utgjør om lag 16,5 milliarder euro, eller nesten 165 milliarder norske kroner. EU har tollinntekter på varer som importeres og kontingent fra medlemslandene. En ny direkte skatt for å finansiere EU-budsjett er ikke sannsynlig med det første, så enten må budsjettet ned eller så må landenes kontingent opp. Det ligger an til at det blir mest det siste.

På pluss-siden i budsjettet er det enkelte som håper å føre solide bidrag fra britene for deltagelse i EUs programmer, for

Daxit: Danske EU-motstandere håper det vil skape en ny debatt om unionsmedlemskapet også i Danmark når Storbritannia faktisk forlater EU. (Illustrasjon: Folkebevægelsen mod EU.)

eksempel forskningsprogrammet Horisont 2020. Uansett vil det bli en betydelig nedgang i den samlede innbetalingen fra Storbritannia.

Europas forente stater

Vi kan se for oss ulike retninger for EUs utvikling etter brexit: EU som Europas forente stater med enda tettere integrasjon er en mulighet. Et EU som faller fra hverandre land for land er en annen. Eller et EU som særlig konsentrerer videre integrasjon om skjerpede yttergrenser mot migranter og med militære ambisjoner.

Storbritannia har ved flere anledninger vært kritisk til eller krevd unntak fra integrasjonen i EU. Landet har som kjent ikke euro og er utenfor Schengen. Derfor er det enkelte som mener at brexit styrker de som ønsker et mer føderalt EU, i ytterste konsekvens et Europas forente stater. Uten *bremseklossen* Storbritannia får selv EU-kommisjonens mest vidløftige planer for maktoverføring til Brussel en mildere mottagelse, er resonanmentet.

De fleste vedtak i EU gjøres med kvalifisert flertall, og britene har derfor i liten grad vært i stand til å blokkere saker man er mot. Siden Storbritannia ble medlem av EU i 1973, har også traktatendringene – som er gjort enstemmig – gått i én retning: stadig mer union. Derfor er det langt fra opplagt at brexit betyr et nytt stort byks for føderaliseringen av EU.

Innad i EU vil Tysklands rolle som pådriver for unionen

bli ytterligere styrket, når den britiske motvekten går ut. Hvor langt utviklingen vil gå i retning et føderalt EU, avhenger i stor grad av om stormaktene Tyskland og Frankrike begge ser seg tjent med det. Frankrikes president har snakket offensivt for en slik utvikling på flere områder, men de store reformene har ennå ikke kommet.

Dominoeffekten

Andre har ment at hele EU vil gå i oppløsning etter brexit. Daxit (Danmark), Fixit (Finland) og Frexit (Frankrike) er lansert som en mulig dominoeffekt av utmeldinger inspirert av britene.

Siden har pendelen svingt mer i EUs retning. EU-entusiasten Macron ble president i Frankrike og EUs eget eurobarometer viser at befolkningen i mange land er blitt mindre negative til EU. EU-parlamentsvalget sommeren 2019 ga heller ikke så stor oppslutning for EU-kritiske partier at de får gjennomslag for vesentlige reformer.

Nye stemningsskifter kan imidlertid komme raskt. I Italia er en ny regjering på plass som plasserer seg mindre i opposisjon til EU, men misnøyen i befolkningen over euroen og EU er sterk. Den langvarige og utmattende forhandlingsprosessen mellom EU og Storbritannia om en utmeldelsesavtale gjør det heller ikke særlig forlokkende å skulle melde seg ut. Det har selvsagt også vært hensikten fra EU, som fortsatt frykter «smittefaren».

Det er for tidlig å avblåse en mulig dominoeffekt. Brexit er nå inne i sluttspillet. Hvis britene faktisk går ut av EU 31. oktober, er det sannsynlig at for det første vil EU-kommisjonens steile holdning måtte vike for landenes økonomiske interesser i samhandelen britene. Dernest kan debatten både om EUs utvikling og om EU-medlemskapet er tjenlig komme opp med ny tyngde i flere land.

Hvorfor jeg vil forlate EU

Jeg er en ung, venstrevridd feminist som stemte for å forlate EU, og jeg er ikke alene.

Av Katie French, frilansjournalist

Artikkelen er tidligere trykt i den britiske avisen Metro

Det er tre år siden Storbritannia stemte for å forlate EU. Venner har slåss, familier er knust, kolleger har stått mot hverandre og EU-presidenten Donald Tusk har fordømt alle brexit-tilhengere til helvete. Men jeg har holdt meg taus. Jeg har sett middagsfester henfalle til drama, sett en folkemengde på Glastonbury bue ut en brexit-forkjemper og smilt stramt når pubdiskusjoner ble hissig, mens jeg holdt fast i en Gin and tonic og tenkte på Tony Benn.

Det er fordi jeg, som en selverklært millenniumsfeminist på venstresiden, har begått en kardinalsynd. Menneskene jeg vanligvis bryter politisk brød med, vil bli sjokkert hvis de visste at jeg stemte for brexit. Eller lexit, som jeg foretrekker å si.

Lexit: til venstre ut av EU

Du har sannsynligvis ikke hørt om en venstreagenda for brexit. Det er fordi de siste tre årene har argumentene for å forlate EU vært dominert av Nigel Farage og Boris Johnson på ytre høyre. Fra begynnelsen har politikerne gitt folk bare to sider å velge mellom: de liberale «reimainers» eller de nasjonalistiske «brexiteers». Dermed har EU-motstanderne på venstresiden ikke kommet frem i debatten.

Tallene viser at det er støtte for en venstrevridd uttreden fra EU. I 2016 stemte en tredjedel av Labour-medlemmene «leave», og to tredjedeler av Labours parlamentsmedlemmer representerer valgkretser som vil ha brexit. Likevel er det få av politikerne som har erklært at de støtter å forlate EU.

Politikerne mot velgerne

Avgrunnen mellom Westminster og velgerne føles større enn noen gang. Det er ingen hemmelighet at Labour-leder Jeremy

Vil ha brexit: Demonstranter utenfor det britiske parlamentet i London krever brexit gjennomført. (Foto: Guy Bell / Alamy Live News.)

Corbyn lenge har vært skeptisk til EU. Men siden resultatet av folkeavstemningen, har Corbyn sittet på gjerdet og virket mer opptatt av å tekkes parlamentsgruppen, som er for å bli værende i EU, enn å få frem venstresidens argumenter for brexit.

Uansett hvordan man stemte, er dette utvilsomt den største muligheten venstresiden har hatt på en generasjon til å bygge et mer rettferdig samfunn, fritt fra EUs nyliberale begrensninger. På bakgrunn av rasistisk retorikk kastet opp av høyresiden, er det ikke overraskende at 73 prosent av ungdommen støttet «remain». Carl, en aktivist på venstresiden som jobber med veldedighet, sa til meg: «Hvis du var usikker på hvordan du skulle stemme og ikke en politisk nerd, så brexit veldig tydelig ut som et standpunkt for høyresiden. Remain var derimot den typen standpunkt dine fornuftige venner, lærere og bedriftsledere inntok. Det er ikke rart at dette har blitt det sosialt mest aksepterte standpunktet.»

EU setter næringsliv foran mennesker

På samme måte som EU-motstandere blir beskyldt for å bli matet med meningene sine fra The Sun og The Daily Mail, er EU-tilhengerne like skyldige i å få sitt grunnlag fra et smalt utvalg: en J. K. Rowling diskusjonstråd eller en Owen Jones

kommentar. For meg var det enkelt å stemme for å forlate EU i 2016. Den gangen jobbet jeg som en lokal politisk journalist, og fikk betalt for å følge med på politikk. Selv om jeg aldri har tilhørt et politisk parti, har jeg alltid sett på meg selv som venstreorientert, og opplever EU som et skadelig og sviktende prosjekt som setter næringsliv foran mennesker.

Noen av «remain»-vennene mine blir tårevåte av å forlate Europa, men deres manglende forståelse gjør at de feilaktig forveksler kontinentet med unionen. For å berolige dem, så vil Storbritannia geografisk bli værende der det er.

Tilsvarende er det utbredt forvirring over hva begrepet «bevegelsesfrihet» faktisk betyr. For middelklassens EU-tilhengere er det et livsbekreftende år i Paris eller skisesongen som forandret alt. I virkeligheten tillater «friheten» at firmaer beveger seg hvor de vil, slik at de kan utnytte billigere arbeidskraft og benytte seg av stater med færre arbeidstakerrettigheter. Jaguar Land Rover planlegger for eksempel å flytte mer av produksjonen fra Birmingham til Slovakia.

Største muligheten på en generasjon

Systemet fører også til høy ungdomsledighet i land som Romania og Slovakia, og tvinger tusenvis til å flytte utenlands på jakt etter jobber. Storbritannia drar stor nytte av dette, og ofte på bekostning av andre nasjoner. Jeg mener at folk bør være frie til å bo og jobbe hvor de måtte ønske, når de vil. Men det er kortsiktig å tro at intelligente kandidater forlater sine kjære og flytter til Storbritannia for gleden ved å frakte bortskjemte, berusede londonere fra bar til bar.

Tiden går. Snart vil landet forlate EU, og kranglingen på puber eller kampanjer for folkeavstemninger med tvilsomme navn virker ikke som fornuftig bruk av tid. Uansett hvordan noen stemte, er dette utvilsomt den største muligheten venstresiden har hatt på en generasjon til å bygge et mer rettferdig samfunn, fritt fra Europas nyliberale begrensninger.

Imidlertid er det bare ett problem: med mindre Labour samler seg og starter arbeidet for en klar visjon for samfunnet etter brexit, vil denne muligheten bli slukt av høyresiden og være bortkastet.

Hvor går EU?

Les om sammenhengen mellom EU-mynten euro og arbeidsløshet blant ungdom. Hva betyr EUs energiunion for Norge? Hvorfor miljøorganisasjonene mener EU ikke prioriterer klimatiltak høyt nok. Hvordan EU betaler for miljøødeleggende landbruk. Hva det vil si at EU er en militær union. Og hva som skjer når Storbritannia forlater EU.

Bli medlem med SMS:
Send **NEITILEU** navn og
e-post til **2090** (kr 200,-)